

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2015-4-65
Karar Sayısı : 16-04/91-41
Karar Tarihi : 10.02.2016

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN
Doç. Dr. Tahir SARAÇ, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖRLER: Can SARIÇİÇEK, Nesibe AYAN

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Sistem Otomotiv Renault Yetkili Servis San. ve Tic. Ltd. Şti.
Keresteciler Sitesi Fatih Cad. Sedir Sok. No:17 Merter
Güngören/İstanbul

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.
Fatih Sultan Mehmet Mah. Balkan Cad. No:47 Ümraniye/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. tarafından 4054 sayılı Kanun ve 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne aykırı şekilde başvuru sahibinin yetkili servis sözleşmesinin feshedildiği ve yeni sözleşme yapılması talebinin cevaplanmadığı iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;
- Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. (MAİS) tarafından satış sonrası hizmetler pazarında niteliksel dağıtım sisteminin benimsendiği ve başvuru sahibi Sistem Otomotiv Renault Yetkili Servis San. ve Tic. Ltd. Şti. (SİSTEM OTOMOTİV) tarafından MAİS'in yetkili servisi olabilmek için aranan tüm niteliksel kriterlerin yerine getirildiği,
  - Ancak yetkili servis sözleşmesinin (SÖZLEŞME) MAİS tarafından, 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne (2005/4 sayılı Tebliğ) aykırı olarak feshedildiği,
  - MAİS tarafından, SİSTEM OTOMOTİV'in 2013 yılı 1. dönem yedek parça alım hedeflerinin gerçekleşmediğinin bildirildiği ve verilen hedeflere ulaşılması amacıyla, gerekli satış faaliyetlerinin gösterilmesinin, aksi takdirde bir aylık süre sonunda, fesih dâhil SÖZLEŞME'den doğan yaptırımların uygulanacağı belirtilmiştir.
- iddia edilmekte ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) ve 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında gereğinin yapılması talep edilmektedir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 30.10.2015 tarihinde giren başvuru, 20.11.2015 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Söz konusu karar uyarınca düzenlenen 21.01.2016 tarih ve 2015-4-65/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; dosya konusu iddialara yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Öneraştırma Yapılan Teşebbüs: MAİS

- (5) MAİS, 1968 yılında OYAK Grup şirketi olarak kurulmuş ve 1971 yılında Türkiye’de Renault marka otomobilin dağıtımını üstlenmiştir. MAİS, Renault ile Dacia otomotiv markalarının Türkiye mümessili ve Türkiye genel distribütörüdür. Sermayesinin %51’i OYAK Grubu’na, %49’u Renault S.A.’ya aittir. MAİS, Türkiye’de binek otomobil, hafif ticari araç ve yedek parça satışı ile söz konusu araçlara yönelik satış sonrası hizmetleri yürütmektedir. Türkiye genelinde beş şubesi (İstanbul/Boğaziçi, İstanbul/Anadolu, Ankara, İzmir ve Bursa) ve 82 yetkili satıcısı bulunan MAİS, toplamda 170 noktada satış hizmeti vermekte; 258 noktada ise satış sonrası hizmetler sunmaktadır.

I.2. İlgili Pazar

- (6) Dosya konusu başvuruda yer alan iddialar temelde, Türkiye’de MAİS tarafından dağıtımı gerçekleştirilen araçlara yönelik satış sonrası bakım onarım hizmetleri pazarına yöneliktir. Bu çerçevede, ilgili ürün pazarı “*Renault ve Dacia markalı araçlara yönelik satış sonrası hizmetler pazarı*”, ilgili coğrafi pazar ise “*Türkiye*” olarak belirlenmiştir.

I.3. Yapılan Tespitler

I.3.1. Başvuru Sahibinin İddiaları

- (7) Yapılan başvuruda, SİSTEM OTOMOTİV tarafından, MAİS ile olan ilişkilerine yönelik detaylı bilgi verilmiş ve MAİS’in aşağıda özetine yer verilen davranışlarının 2005/4 sayılı Tebliğ’e aykırı olduğu iddia edilmiştir:

- 1990 yılından beri Renault ve Dacia marka araçlar için yetkili mekanik servis olarak faaliyet gösteren SİSTEM OTOMOTİV’in, Yetkili Mekanik Servis Sözleşmesi’nin geçerlilik sürecinde, boya kaporta işlerini de yapabilen bir yetkili servis olarak faaliyete devam edebilmek yönündeki talebinin, mevcut işyerinin değiştirilmesi ve belirli standartlara uygun olarak hazırlanan proje çerçevesinde yeni işyerinde gerekli tadilatın yapılması koşulu ile MAİS tarafından kabul edildiği ve SİSTEM OTOMOTİV ile MAİS Boğaziçi Şube Müdürlüğü arasında, 2009 yılında SÖZLEŞME akdedildiği, akabinde de SİSTEM OTOMOTİV’in Renault ve Dacia marka araçların mekanik bakım ve onarımı ile kaporta boya işlemleri konusunda faaliyet gösteren yetkili bir servis olarak faaliyete başladığı ifade edilmiştir.

- MAİS tarafından, SİSTEM OTOMOTİV’in 2013 yılı 1. dönem yedek parça alım hedeflerinin gerçekleşmediğinin ve reel hedef gerçekleşme oranının %18,98 düzeyinde kaldığının bildirildiği ve verilen hedeflere ulaşılması amacıyla, gerekli satış faaliyetlerinin gösterilmesinin, aksi takdirde bir aylık süre sonunda, fesih dâhil SÖZLEŞME’den doğan yaptırımların uygulanacağı belirtiltiği; SÖZLEŞME’de yetkili servisin kendisi tarafından belirlenen miktarda yedek parça siparişi vereceği ve minimum hizmet stokuna uygun şekilde Renault yedek parçalarını stok yapacağı belirtilmesine rağmen, uygulamada yıllık yedek parça alım miktarları ve hedeflerinin MAİS tarafından re’sen belirlendiği, dolayısıyla hedeflere ulaşılması için dolaylı olarak baskı yapıldığı ve bu eylemlerin, yetkili servislerce yedek parçaların sistem içindeki başka bir yerden temin edilmesini ve eş değer parça kullanımını dolaylı olarak önlediği; ayrıca önceden verilen teminat mektuplarının teminat tutarı bakımından artırılmasının istendiği ve mali yaptırım uygulandığı belirtilmiştir.

- Öte yandan, 2014 yılına kadar MAİS satış sonrası koordinatörleri vasıtasıyla her ay yapılan periyodik denetimlerde, yetkili servisler hiçbir uyarıda bulunulmadığı ve yaptırım uygulanmadığı; ancak 2014 yılından itibaren, 2. şebeke yetkili servis kriterlerine uygunluk denetimlerine başlanıldığı ve denetim neticesinde SİSTEM OTOMOTİV’de 28 eksik kriterin belirlendiği; oysa bina kiralandıktan sonra, tüm bölümlerin ve beyzlerin

yerleşim planının MAİS yetkilisi tarafından hazırlanan projeye göre yapıldığı ve MAİS Satış ve Şebeke Müdürlüğü tarafından 01.01.2014 tarihinde SİSTEM OTOMOTİV'e yazı yazılarak 04.03.2010 tarihinden itibaren M1, M2 (N1) sınıfı Renault ve Dacia araçların bakım ve onarımlarından sorumlu olduğu, 2014 yılında da yetkili servis ve bakım istasyonu olarak hizmet vermeye yetkili bulunduğu yönünde bir yetki belgesi verildiği, buna rağmen söz konusu eksikliklerin dört yıl boyunca farkına varılmadığı; belirlenen eksik kriterlerin 30 günlük süre içerisinde tamamlanmasını bildirir 14.03.2014 tarihli ihtarname sonrasında 19 eksikliğin tamamlanabildiği ifade edilmiştir.

- Yapılan ikinci denetim sırasında, eksik kalan dokuz kriterin¹ giderilmediğinin tespit edildiği, bunun sonucunda SİSTEM OTOMOTİV tarafından eksikliklerin tamamlanması amacıyla mevcut bölümlerin ve beyzlerin yeniden düzenlenmesi için, binada yıkım işlemlerine başlandığı, yeni standartlara uygun dış cephe sinyalizasyon siparişlerinin MAİS tarafından belirlenmiş firmaya verildiği, bu konuda MAİS'in bilgilendirildiği, ancak 09.10.2014 tarihli fesih bildirimimin noter vasıtasıyla kendilerine gönderildiği ve eksik kriterlerin tamamlanmaması nedeniyle SÖZLEŞME'nin feshedildiği ve yetkili servislerce bakım/onarımda kullanılan bilgisayar sisteminin uygulama ekranının kapatılması suretiyle garanti işlemlerinin yapılmasının engellendiği belirtilmiştir.

- Buna karşın, ikinci denetim sırasında belirlenen eksikliklerin tamamlandığı ve hatalı ölçümlemeden kaynaklı yanlışlıkların düzeltildiği, ancak yalnızca servis iç kısım yüksekliğinin belirtilen standartlara uymasının sağlanamadığı ve bu konuda SİSTEM OTOMOTİV tarafından MAİS'e dilekçeler gönderilerek bilgi verildiği, bir denetim elemanı gönderilerek durum tespiti yapılmasının talep edildiği, işlemlerin maliyeti nedeniyle ileride sorun yaşanmaması için MAİS mimari proje uzmanı tarafından hazırlanacak tadilat projesine göre uygulama yaptırılacağı belirtilmiştir ve sonuç olarak SİSTEM OTOMOTİV ile MAİS Boğaziçi Şube Müdürlüğü arasında yeni bir ikinci şebeke yetkili servis sözleşmesinin akdedilmesinin talep edildiği, ancak MAİS'in bu yazılı taleplerin hiçbirine cevap vermediği ifade edilmiştir.

1.3.2. MAİS'ten Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

(8) Önaraştırma kapsamında, dosya konusu iddialara ilişkin olarak MAİS'ten bilgi talebinde bulunulmuştur. MAİS'ten gönderilen 11.01.2016 tarihli cevap yazısında özetle aşağıdaki açıklamalara yer verilmiştir:

- MAİS tarafından satış sonrası hizmetler pazarında niteliksel seçici dağıtım sisteminin kabul edildiği² belirtilerek, MAİS yetkili servis olarak atanabilmek için servislerce yerine getirilmesi gereken kriterlerin 1. ve 2. şebeke³ üyelerine yönelik olarak ayrı ayrı belirlendiği ve sözleşmelerin karşılıklı görüşmeler ve mutabakat çerçevesinde bağitlandığı, kriter ve standartları sağlayan yetkili servisin Türkiye pazarında serbestçe faaliyet gösterebileceği ifade edilmiştir.

- Kriterlere uygunluk denetiminin, bağımsız bir denetim şirketince yapıldığı, kriter denetimi sonucunda rapor hazırlanıp gerekli tutanağın tutulduğu, bu tutanakların servis yetkilileri ve denetim görevlileri tarafından imzalandığı, denetimler sonucunda tespit edilen eksikleri içeren ihtarnamenin tarafa gönderildiği, ihtarname tebliğ edildikten sonra tarafın eksikliklerin giderilmesi için SÖZLEŞME gereğince 30 günlük bir süreye sahip olduğu, bu sürenin sonunda eksikliklerin devam edip etmediğinin tespitine yönelik ikinci denetimin yapıldığı ve ikinci denetim sonunda da bildirilen eksiklikler giderilmediyse MAİS'in

¹ Tespit edilen eksiklikler: (.....TİCARİ SIR.....)

² Kurulumuzun 12.03.2015 tarih ve 15-11/154-69 sayılı kararında, MAİS'in satış sonrası hizmetlerde seçtiği dağıtım sistemi bakımından 2005/4 sayılı Tebliğ'de öngörülen koşullara aykırılık bulunmadığının tespit edildiği belirtilmiştir.

³ "1. Şebeke Kriterleri" satış ve satış sonrası hizmetleri kapsarken "2. Şebeke Kriterleri" ise sadece servis hizmetlerini kapsamaktadır.

SÖZLEŞME gereği fesih prosedürünü uygulama hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte MAİS'in yetkili servisleri ile sözleşmesini feshetmek yerine denetimler sonrası ek süre vererek ticari ilişkilerin devamını sağlamaya çalıştığı ifade edilmiştir.

- Dosya kapsamında ileri sürülen iddialara ilişkin olarak, SÖZLEŞMESİ feshedilen SİSTEM OTOMOTİV'de yapılan kriter denetimlerinde eksikliklerin saptandığı ve bu eksikliklerin tutanak ile tespit edilerek Beyoğlu 18. Noterliği'nin 14.03.2014 tarihli ve 06659 yevmiye numaralı ihtarnamesi ile SİSTEM OTOMOTİV'e bildirildiği, verilen süreye ilaveten ikinci denetim yapılana kadar yaklaşık altı ay kadar beklendiği ve bu süre sonunda 02.09.2014 tarihinde ikinci bir denetim yapıldığı ve bazı hususlarda eksikliklerin devam ettiğinin tespit edildiği belirtilmiştir. Dolayısıyla, SÖZLEŞME'nin;

“(.....TİCARİ SIR.....)”

şeklindeki hükümleri gereğince, Beyoğlu 18. Noterliği'nin 09.10.2014 tarihli ve 23607 yevmiye numaralı ihtarnamesi ile feshedildiği ifade edilmiştir.

- Fesih yazısının gönderilmesini takiben, SİSTEM OTOMOTİV tarafından yeniden yazılı başvuru yapıldığı, başvuru üzerine 24.11.2014 haftasında⁴ denetim amaçlı olarak servise yerinde ziyaret gerçekleştirildiği, ancak yapılan inceleme neticesinde tesisdeki eksikliklerin devam ettiğinin görüldüğü, tesisin fiziken standartları karşılamaktan uzak olduğu ve ancak yeni bir tesiste standartları karşılayacak şekilde yatırıma gidilmesi halinde başvurunun değerlendirilebileceği, dolayısıyla başvurunun uygun bulunmadığının, inceleme sonrasında tutulan 01.12.2014 tarihli tutanakla⁵ tespit edildiği belirtilmiştir.

- Öte yandan, aynı dönemde yapılan denetimler neticesinde, benzer şekilde çok sayıda (9-19 arası) niteliksel kriterlere uyulmaması ve ihtardan sonra eksikliklerin düzeltilmesi için yeterli çabanın gösterilmemesi nedeniyle sözleşmesi feshedilen yetkili servislerin bulunduğu belirtilmiş, ilgili yetkili servislerin isimleri ile fesih ihtarnamelerine bilgi yazısının ekinde yer verilmiştir. Bununla birlikte bazı yetkili servislerin, gerek diğerlerine nazaran daha az sayıda eksikliklerinin bulunması gerekse kriterleri tam olarak sağlama yönündeki gayretleri dikkate alınarak, bir sonraki denetime kadar sistemde tutulmalarına karar verildiği belirtilmiştir. Bu noktada SİSTEM OTOMOTİV özelindeki eksikliklerin bir kısmının temelde fiziki alanla ilgili olduğu ve aslen bulunduğu binada kiracı olan SİSTEM OTOMOTİV'in başka bir bina kiralamayı tercih etmesi ile bu sorunu çözebileceği ancak bundan kaçındığı ifade edilmiştir.

- Başvuruda yer alan yedek parça hedeflerine yönelik iddialara ilişkin olarak ise, MAİS'in yıllık yedek parçaların alımına ve stoklamasına ilişkin politikasının, yetkili servislere aşağıda yer aldığı şekilde resmi olarak duyurulduğu belirtilmiştir:

“(.....TİCARİ SIR.....)”

⁴ MAİS vekili tarafından kayıtlarından ilgili denetimin net tarihinin tespit edilemediği ancak denetim sonrasında tutulan tutanağın 01.12.2014 tarihli olması ve tutanakta denetimin bir önceki hafta yapıldığının ifade edilmesi nedeniyle, denetimin ilgili hafta içinde gerçekleştirildiğini öngördükleri ifade edilmiştir.

⁵ Söz konusu tutanak şu şekildedir: **“(.....TİCARİ SIR.....)”**

Tablo: Hedef Gerçekleştirme Primi

Alım Tutar Hedefi Gerçekleşme %'si	Alım Tutar Prim %'si
(.....)	(.....)
(.....)	(.....)
(.....)	(.....)
(.....)	(.....)
(.....)	(.....)
(.....)	(.....)
(.....)	(.....)
(.....)	(.....)

- Buna ilaveten, yıllık yedek parça alımı ve stoklanmasının niteliksel koşullar içinde yer almadığı, ancak asgari bulundurulması gereken yedek parça miktarını barındırabilecek uygun depolama alanı istendiği, yedek parçaların alımı ve stoklanması ile ilgili olarak SÖZLEŞME'nin esas alındığı, hedeflerin karşılıklı görüşme ve ortak mutabakat ile belirlendiği, bayi bilgi işlem programlarında, yetkili servislerin alım ve ideal stoklarını düzenlemeye imkân veren sipariş öneri programının bulunduğu ve bu program vasıtasıyla yetkili servislerin kendi araç girişleri ve yedek parça satışları doğrultusunda ihtiyaç duydukları yedek parçaları belirleyebildikleri, böylelikle de hizmetlerini aksatmayacak stok seviyesini belirleme imkânlarının bulunduğu ifade edilmiştir.

I.4. Değerlendirme

- (9) Başvuru konusu iddialar iki farklı başlık altında toplanabilecektir. Bunlardan ilki SİSTEM OTOMOTİV ile MAİS arasındaki SÖZLEŞME'nin MAİS tarafından haksız yere feshedildiğine ve bu kapsamda yetkili servisler arasında ayrımcılık yapıldığına ilişkindir. İkincisi ise MAİS tarafından, yedek parça alım hedeflerinin belirlendiği, bu hedeflere ulaşılması amacıyla gerekli satış faaliyetlerinin gösterilmesinin talep edildiği ve aksi takdirde bir ay süre sonunda, fesih dâhil SÖZLEŞME'den doğan yaptırımların uygulanacağını bildirildiğine ilişkindir.
- (10) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi, *"Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır."* hükmünü haizdir. Bununla birlikte, 2005/4 sayılı Tebliğ'in 2. maddesi uyarınca yeni motorlu taşıtların, bunların yedek parçalarının ya da tamir ve bakım hizmetlerinin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu dikey anlaşmalar, dikey sınırlamalar içermeleri halinde söz konusu Tebliğ'de düzenlenen koşullara uymak kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur.
- (11) Aşağıda, dosya kapsamındaki iddialar, 2005/4 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümleri ile önaraştırma sürecinde elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde incelenmiştir.

I.4.1. SÖZLEŞME'nin Feshedilmesinin 2005/4 Sayılı Tebliğ'e Aykırı Olduğu İddiası

- (12) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi, Tebliğ kapsamında tanınan muafiyetin genel koşullarını belirlemektedir. Buna göre muafiyet hükümleri, sağlayıcının, motorlu taşıt veya yedek parça ya da bakım ve onarım hizmeti sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %30'u; motorlu taşıtların dağıtımı için niceliksel seçici dağıtımın tercih edildiği anlaşmalarda ise %40'ı geçmemesi durumunda uygulanmakta olup, niteliksel seçici dağıtım sistemi oluşturan anlaşmalar için ise herhangi bir pazar payı eşiği bulunmamaktadır.

- (13) Öte yandan Tebliğ, sağlayıcı ile dağıtıcı ya da yetkili servis arasında yapılan anlaşmada, dikey anlaşmadan doğan hakların ve yükümlülüklerinin seçilen başka bir dağıtıcıya veya yetkili servise aktarılmasını; feshin detaylı ve objektif gerekçelerini içerecek biçimde yazılı olarak yapılmasını öngörmekte ve buna ilişkin süreleri belirlemekte, son olarak taraflar arasında ortaya çıkacak anlaşmazlıkların bağımsız uzmana götürülmesine imkân vermektedir. Bununla birlikte, feshe ilişkin olarak, taraflardan birinin ana yükümlülüklerinden birini yerine getirmemesi sebebiyle diğer tarafın anlaşmaya son verme hakkının etkilenmeyeceği belirtilmiştir ve “anlaşmanın feshin bildiriminde gösterilen gerekçelerin anlaşmanın feshini haklı gösterip göstermeyeceği” hususu da hakem veya bağımsız uzmana götürülebilecek anlaşmazlık konuları arasında sayılmıştır.
- (14) Yukarıda da belirtilmiş olduğu üzere, 2005/4 sayılı Tebliğ’in 4. maddesinde belirtilen koşulların sağlanması durumunda niteliksel seçici dağıtım sistemi uygulanabilecektir. Niteliksel seçici dağıtım sistemi, 2005/4 sayılı Tebliğ’in “Tanımlar” başlıklı 3. maddesinin (h) bendinde “...*sağlayıcının, dağıtıcılar veya yetkili servisler için sadece niteliksel olan, anlaşma konusu mal veya hizmetlerin niteliğinin gerektirdiği, dağıtım sistemine katılmak için başvuran tüm aday teşebbüsler için aynı olacak şekilde belirlenen ve ortaya konan, ayrımcı bir biçimde uygulanmayan ve dağıtıcıların veya yetkili servislerin sayısını doğrudan sınırlamayan ölçütler kullandığı bir sistemdir.*” şeklinde tanımlanmıştır.
- (15) 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’nin Açıklanmasına Dair Kılavuz’un (Kılavuz) 51. sorusunda⁶, söz konusu markanın yetkili servis ağının pazar payı %30’un üzerinde ise yalnızca niteliksel seçici dağıtımın grup muafiyetinden yararlanmakta olduğu, buna göre sağlayıcının, yetkili servisleri için yalnızca niteliksel kriterler koyabileceği ve anlaşmaları sona ermiş, ancak yetkili servis olarak devam etmek isteyen yetkili satıcılar da dâhil olmak üzere, bu kriterleri karşılayan tüm tamircilerin yetkili servis olarak çalışmasına izin vermek zorunda olacağı belirtilmiştir. Aynı soruya cevaben yapılan açıklamanın devamında, bakım-onarım hizmetleri söz konusu olduğunda sağlayıcının pazar payının, söz konusu markaya ait araçların yetkili servislerde yapılan bakım onarımların değeri ile özel servisler veya diğer markalara ait servislerde yapılan bakım onarımların değerinin karşılaştırılması suretiyle belirleneceği, özellikle son yıllarda araçların teknolojilerindeki gelişmenin, tüketicilerin bakım-onarım hizmetlerini büyük oranda yetkili servislerden almalarına yol açtığı ve bu nedenle sağlayıcıların pazar paylarının %30’un üzerinde olmasının muhtemel olduğu ifade edilmiştir. Son olarak da bu durumda grup muafiyetinden yararlanmanın, ancak niteliksel seçici dağıtım sisteminin benimsenmesi halinde mümkün olacağı hususuna yer verilmiştir.
- (16) Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, MAİS’in satış sonrası hizmetlerdeki pazar payının %30’un üzerinde olmasının muhtemel olduğu ve MAİS tarafından da buna uygun olarak niteliksel seçici dağıtım sisteminin benimsendiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda 2005/4 sayılı Tebliğ’e aykırılık söz konusu değildir.

⁶ “Yetkili servis olma” başlığı altında yer alan 51. soru “Yeni motorlu araç sağlayıcısı, bir tamircinin yetkili servis ağına üye olmasına izin vermek zorunda mıdır?” şeklinde olup, bu bölümdeki açıklamalar ilgili soruya cevaben Kılavuz’da yer alan açıklamalardır.

- (17) Kılavuz'un 53. sorusunda⁷ ise, yetkili servis ağı için niteliksel kriterler belirleyen bir sağlayıcının benzer bölgelerdeki tüm servisler için aynı kriterleri uygulaması gerektiği, başvuru yapan servisin bu kriterleri karşılar karşılamaz yetkili servis olarak kabul edilmesi gerektiği ancak sağlayıcının, anlaşma yapmadan önce bu servisin kriterleri karşılayıp karşılamadığını kontrol edebileceği ve kriterlerin ilgili markanın dağıtıcılığını yapan ve yapmayan yetkili servisler için aynı olması gerektiği belirtilmiştir. Nitekim Kurulumuzun geçmiş kararlarında niteliksel dağıtım sisteminde sağlayıcılar tarafından getirilen kriterlerin hizmet gerekleriyle ilişkili olup olmadığının tespitinin teknik inceleme ve değerlendirme gerektirmesi nedeniyle 4054 sayılı Kanun kapsamı dışında olduğu, "4054 sayılı Kanun ve 2005/4 sayılı Tebliğ açısından, öngörülen kriterlerin bir bütün olarak ayrımcı uygulamaları konu edinerek aday teşebbüslere yönelik giriş engeli olarak kullanılıp kullanılmadığı hususunun önem arz ettiği" değerlendirmesinde bulunulmuştur⁸.
- (18) Dosya mevcudu bilgilerden, SİSTEM OTOMOTİV ile MAİS arasındaki yetkili servislik ilişkisinin ve fesih sürecinin;
- SİSTEM OTOMOTİV ile MAİS Boğaziçi Şube Müdürlüğü arasında, 2009 yılında SÖZLEŞME akdedilmesi,
  - 2014 yılına kadar her ay yapılan periyodik denetimlerde, yetkili servislere hiçbir uyarıda bulunulmaması ve yaptırım uygulanmaması,
  - Bununla birlikte 2014 yılı başında SİSTEM OTOMOTİV'de yapılan kriter denetiminde 19 adet eksikliğin saptanması ve bu eksikliklerin tutanak ile tespit edilerek 14.03.2014 tarihinde noterden yapılan ihtarname ile SİSTEM OTOMOTİV'e bildirilmesi,
  - Verilen süreye ilaveten yaklaşık altı ay sonra 02.09.2014 tarihinde ikinci bir denetimin yapılması ve bazı hususlarda eksikliklerin devam ettiğinin tespit edilmesi ve bunun üzerine SÖZLEŞME'de yer alan ve "...(**.....TİCARİ SIR.....**)" şeklindeki hükme dayanılarak, Beyoğlu 18. Noterliği'nin 09.10.2014 tarihli ve 23607 yevmiye numaralı ihtarnamesi ile SÖZLEŞME'nin feshedilmesi,
  - Buna rağmen SİSTEM OTOMOTİV tarafından yapılan yazılı başvuru üzerine 24.11.2014 haftasında denetim amaçlı olarak servise yerinde ziyaret gerçekleştirilmesi, ancak yapılan inceleme neticesinde tesisteki eksikliklerin devam ettiğinin görülmesi ve söz konusu durumun 01.12.2014 tarihli tutanakla tespit edilmesi, dolayısıyla başvurunun uygun bulunmaması

şeklinde geliştiği anlaşılmıştır.

⁷ "Yetkili servis olma" başlığı altında yer alan 53. soru "Yetkili servis ağı niteliksel kriterlere dayanan bir sağlayıcı bu kriterleri nasıl uygular?" şeklinde olup, bu bölümdeki açıklamalar ilgili soruya cevaben Kılavuz'da yer alan açıklamalardır.

⁸ Kurulumuzun benzer nitelikteki 16.09.2009 tarih ve 09-42/1055-267 sayılı kararında; "4054 sayılı Kanun ve 2005/4 sayılı Tebliğ açısından önemli olan herhangi bir kriterin hizmet gerekleri ile gerekçelendirilip gerekçelendirilmemesi değil, ortaya konulan ölçütlerin bir bütün olarak ayrımcı uygulamalara konu edilmesi ve bu bağlamda koşulları yerine getiren her teşebbüsün yetkili servis olarak atanması zorunluluğu getiren niteliksel seçici dağıtım sistemi çerçevesinde giriş engeli olarak kullanılıp kullanılmadığıdır. İnceleme konusu açısından bakıldığında, kriterleri sağlayan bayilerin yetkili bayi olarak atandığı görülmektedir." tespiti yer almakta olup, Kurulumuzun 14.08.2008 tarih ve 08-50/738-294 sayılı kararı da benzer doğrultudadır.

- (19) 2005/4 sayılı Tebliğ'de düzenlenen niteliksel seçici dağıtım sistemini benimseyen bir sağlayıcı normal şartlarda öngördüğü niteliksel kriterleri ayrımcılık yapmadan uygulamak ve niteliksel kriterleri yerine getiren her bağımsız servisi yetkili servis olarak atamak zorundadır. Yukarıda kısa bir özetine yer verildiği şekilde gerçekleşen olayların tamamı taraflar arasında noter vasıtasıyla gönderilen ihtarnamelerden ve denetimi gerçekleştiren bağımsız denetim şirketi tarafından tutulan tutanaklardan görülebilmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere, MAİS tarafından niteliksel seçici dağıtım sistemi uygulanmaktadır. Bu sistemde, motorlu taşıt sağlayıcıları, araçlarının bakım ve onarımı ile iştigal edecek teşebbüsler için kalite ve eğitim şartları da dâhil olmak üzere hizmetin gereği olan birtakım standartlar öngörebilmektedir. Bu şartları sağlayan teşebbüslerin sağlayıcının yetkili servislik ağına dâhil edilmesi gerekmektedir. MAİS tarafından gönderilen belgelerden, dosya konusu SÖZLEŞME'nin, yapılan standart denetimlerde tespit edilen eksiklerin teşebbüslere bildirilmesine rağmen tamamlanamaması nedeniyle feshedildiği anlaşılmakta, başvuru sahibinin iddiaları da bu hususa karşı çıkan nitelik taşımamaktadır.
- (20) Buna ek olarak MAİS ile yetkili servisler arasında imzalanan SÖZLEŞME'nin 25.3. maddesinde seçici bir dağıtım sistemi çerçevesinde belirlenmiş olan seçim kriterine bağlı esas karakteri nedeniyle yetkili servisin seçim kriterlerinin birini veya birkaçını yerine getirmemesi durumunda MAİS'in yazılı bildirimde bulunarak SÖZLEŞME'yi feshedeceği düzenlenmektedir. Sonuç olarak SÖZLEŞME'nin bu nedenle feshedildiği anlaşılmaktadır.
- (21) Burada ayrıca niteliksel koşullara dayalı feshin, benzer yetkili servisler ve/veya yetkili servis adayları arasında ayrımcılığa yol açacak şekilde kullanılıp kullanılmadığı hususuna değinilmelidir. Başvuru sahibi tarafından, kendisi gibi birçok eksiği olmasına rağmen pek çok yetkili servisin faaliyetlerine devam ettikleri ifade edilmiştir. Ancak, MAİS tarafından gönderilen bilgilerden, SİSTEM OTOMOTİV kadar oldukça fazla sayıda kriteri (9-19 arası) sağlayamayan diğer yetkili servislerin yetkili servislik sözleşmelerinin feshedildiği belirtilmiş, bu teşebbüslere gönderilmiş olan ihtarnameler de ek olarak gönderilmiştir. Bunun yanı sıra, başvuru sahibinin de belirttiği üzere, kriter eksikliği tespit edilmiş ve kendilerine ihtarname gönderilmiş bayilerin olduğu, ancak gerek az sayıda eksiklik olması gerekse bunların tamamlanmasına yönelik çalışmaların yürütülmesi nedeniyle henüz bu servislerin sözleşmelerinin feshedilmediği belirtilmiş, ilgili yetkili servislerde tutulan tutanaklar da ek olarak gönderilmiştir. Bu bilgiler çerçevesinde MAİS'in, SİSTEM OTOMOTİV ile aynı durumda olan yetkili servisler ile sözleşmelerini feshettiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla MAİS tarafından niteliksel koşulların ve bu koşullara dayanılarak yapılan feshin ayrımcılık olarak değerlendirilemeyeceği kanaatine varılmıştır.
- (22) 2005/4 sayılı Tebliğ ile her ne kadar yetkili dağıtıcıları koruyan fesih hükümlerine yer verilmiş olsa da, feshin haklı gerekçeye dayanıp dayanmadığı, fesih bildirimindeki gerekçelerin anlaşma yükümlülüklerinin ihlali olup olmadığı veya feshin gerçekten fesih bildiriminde yazan gerekçelerle gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği hususları, tek başına bir rekabet ihlali yapıldığı anlamına gelmeyen ve esas olarak görevli mahkemelerce halli gereken özel hukuk konularıdır. Nitekim Tebliğ'in 4. maddesinin dördüncü fıkrasında sözleşmeye; *"anlaşmanın fesih bildiriminde gösterilen gerekçelerin anlaşmanın feshini haklı gösterip göstermeyeceği"* hususundaki anlaşmazlıkların mahkeme, bağımsız uzman veya hakeme götürme hakkının tanınması halinde muafiyet tanınabileceği düzenlenmiştir.

- (23) Feshi ihbar sürelerinin ve feshin haklı gerekçelere dayandırılmasının, muafiyetten yararlanmanın ön koşulu olmakla birlikte; açık bir rekabet ihlali taşımadığı hususu 08.01.2009 tarih ve 09-01/8-7 sayılı Kurulumuz kararında şu şekilde ifade edilmiştir: “... 2005/4 sayılı Tebliğ yetkili satıcı ve servisleri sağlayıcı karşısında korumayı amaçlayan muhtelif hükümler içermektedir. Bu tür hükümler bireysel olarak değerlendirildiklerinde 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi altında değerlendirilebilecek nitelikte hükümler olmayıp, yetkili satıcıların sağlayıcı karşısındaki bağımsızlıklarının güçlendirilmesi ile daha rekabetçi bir pazar yapısının oluşabileceği düşüncesiyle dercedilmişlerdir. Bu nedenle her ne kadar muafiyetin genel koşulları arasında düzenlenmiş olması dolayısıyla, uyulmaması halinde sözleşmenin bir bütün halinde grup muafiyeti kapsamı dışına çıkması olasılığı söz konusu olsa da, söz konusu hükümlere uyulmaması başlı başına bir rekabet ihlali yapıldığı anlamına gelmemektedir. Buna karşılık ilgili hükümlerin muafiyetin bir koşulu olarak sözleşmede yer almış olması nedeniyle, şikâyet konusunda olduğu gibi, aykırı hareket edilmesi özel hukuk uyuşmazlığını ortaya çıkarmaktadır.”
- (24) Bu kapsamda, taraflar arasındaki SÖZLEŞME hükümlerine ve niteliksel seçici dağıtım sistemi çerçevesinde yerine getirilen denetim prosedürlerine uygun şekilde SÖZLEŞME’nin feshedildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla dosya konusu iddiaların temelini oluşturan feshin, 2005/4 sayılı Tebliğ’e aykırı ve/veya MAİS tarafından satış sonrası hizmetlerde uygulanan niteliksel seçici dağıtım sisteminin, başvuran adaylar arasında ayrımcı şekilde uygulanmasından kaynaklanan bir uygulama olmadığı kanaatine varılmaktadır. Taraflar arasındaki SÖZLEŞME’nin 2005/4 sayılı Tebliğ’e aykırı şekilde feshedildiği yönündeki iddiaya ilişkin olarak yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde anılan Tebliğ ve 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem tesis edilmesine yer olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2. MAİS’in Yedek Parça Alım Hedeflerinin Baskı unsuru Olarak Kullanıldığı İddiası

- (25) 2005/4 sayılı Tebliğ’de motorlu taşıt sağlayıcısı ile yetkili dağıtıcılar arasında satım hedefi belirlenip belirlenemeyeceği, belirlenmesi durumunda hedeflere uyulmamasının sözleşmenin feshini haklı kılıp kılmayacağına ilişkin doğrudan bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Kılavuz’un 25. sorusunda⁹ Tebliğ’in, sağlayıcının dağıtıcıyla, belirli bir bölgede ulaşmak için gayret göstereceği satış hedefleri üzerinde anlaşmasına imkân verdiği belirtilmektedir. Ayrıca Kılavuz’un 27. sorusunda¹⁰, sağlayıcıların bayilerle satış hedefleri belirlemede özgür olduğu bir kez daha ifade edildikten sonra Tebliğ’in; sağlayıcının kararlaştırılmış satış hedeflerine ulaşmak için yeterli gayreti gösteremediği durumlarda anlaşmayı sona erdirebilmesini engellemediği, ancak belirli bir dönemde, dağıtıcının hedeflere sadece bir defa ulaşamamış olması halinde anlaşmanın derhal feshedilmesinin de özellikle çok markalı dağıtıcılar için dolaylı rekabet etmeme yükümlülüğü olarak kabul edilebileceği için grup muafiyetinden yararlanamayacağı belirtilmekte ve her halde, bayilerin satış hedeflerini belirlemeye veya gerçekleştirmeye ilişkin uyuşmazlıklar için hakeme gitme haklarının saklı tutulması gerektiği vurgulanmaktadır. Kılavuz’da ayrıca, hedef belirlenmesine ilişkin uygulamaların ve bundan kaynaklanan prim veya cezaların seçici dağıtım sisteminde bölge dışına yapılacak satışları kısıtlamaması gerektiği belirtilmektedir.

⁹ “Yeni Motorlu Taşıtların Dağıtıcıları” başlığı altında yer alan 25. soru “Sağlayıcı ile bayinin satış hedefleri konusunda anlaşması muafiyet kapsamında mıdır?” şeklinde olup, bu bölümdeki açıklamalar ilgili soruya cevaben Kılavuz’da yer alan açıklamalardır.

¹⁰ “Yeni Motorlu Taşıtların Dağıtıcıları” başlığı altında yer alan 27. soru “Sağlayıcı, bayinin kararlaştırılmış bir bölge için satış hedeflerini gerçekleştirememesi halinde anlaşmasına son verebilir mi?” şeklinde olup, bu bölümdeki açıklamalar ilgili soruya cevaben Kılavuz’da yer alan açıklamalardır.

16-04/91-41

- (26) Kılavuz'da yer alan açıklamalardan, rekabet etmeme yükümlülüğü olarak kabul edilebilecek haller dışında Tebliğ'in yetkili dağıtıcının hedeflere ulaşamaması durumunda sözleşmenin feshedilmesini engellemediği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte mevcut dosyada, yedek parça hedeflerine ulaşamaması bir fesih gerekçesi olarak sayılmamakta, başvuru sahibinin de bu yönde bir iddiası bulunmamaktadır.
- (27) MAİS'in yetkili servisler üzerinde uyguladığı yedek parça hedeflerine ilişkin iddialar Kurulumuzun 12.03.2015 tarih ve 15-11/154-69 sayılı kararına da konu olmuştur. İlgili kararda; hedeflerin MAİS ile yetkili dağıtıcılar arasında mutabakat ile belirlendiği tespit edilmiş, MAİS'in hedef belirlemeye yönelik uygulamasının, yetkili satıcılar üzerinde baskı kurulmasına, onların çok markalılık veya başka bölgelere satış yapılması gibi rekabetçi faaliyetlerinin engellenmesine yol açmadığına hükmedilmiş, hedeflere bir kez uyulmamasının fesih gerekçesi yapılmadığı, zaman zaman hedef tutarlarında revizyon yapılabildiği anlaşılmış ve bu uygulamanın 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırılık taşımadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (28) Dosya konusu iddialar bakımından değerlendirildiğinde, söz konusu hedeflerin veya gerçekleşip gerçekleşmemesine yönelik hususun SÖZLEŞME'nin fesih nedeni olmadığı anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, başvuru sahibinin bu tür hedefler belirlenmesine ve bunun baskı unsuru oluşturduğuna yönelik iddiası yukarıda yer verilen bilgiler ve ilgili Kurulumuz kararı çerçevesinde değerlendirildiğinde, söz konusu uygulamaların 2005/4 sayılı Tebliğ'e ve 4054 sayılı Kanun'a aykırılık taşımadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (29) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.